

Utbildningsinspektion i Härrydaskolan och Eskilsbyskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Härrydaskolan och Eskilsbyskolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Härrydaskolan och Eskilsbyskolan och besökt skolorna den 8 och 9 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolorna. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolorna intervjuades elever, lärare och rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser samt

verksamheten i förskoleklass. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Härrydaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	24
Grundskola	130

Eskilsbyskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	5
Grundskola	9

Källa: *Skolornas statistik*

Utbildningen vid Eskilsbyskolan omfattar förskoleklass och grundskolans årskurser 1–2 och är organiserad i en åldersblandad klass.

Utbildningen vid Härrydaskolan omfattar förskoleklass och grundskolans årskurser 1–5. Eleverna är placerade i åldersblandade klasser med två årskurser i varje klass.

Skolorna är belägna cirka 14 kilometer ifrån varandra och leds av en rektor som också har ansvar för en förskola i samma lokaler som Eskilsbyskolan.

Skolbarnsomsorg för elever i samtliga årskurser finns vid båda skolorna. Denna verksamhet bedöms i en särskild verksamhetsrapport.

Skolorna tillhör ett skolområde kallat Landvetterområdet. Landvetter ligger nära Göteborg, i ett naturskönt och kuperat landskap med närhet till sjöar och friluftsliv.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektörerna möts av en positiv och välkomnande attityd vid besöken i Härrydaskolan och Eskilsbyskolan. Eleverna uttrycker att de trivs i respektive skola och att de lär sig mycket. De uttrycker förtroende för de vuxna vid skolorna. Dock blir eleverna vid Eskilsbyskolan utsatta för kränkningar då de har sin undervisning förlagd till Härrydaskolan en dag i veckan. Detta är oacceptabelt och måste genast åtgärdas.

Skolorna måste utveckla arbetet med att följa och utvärdera elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen. Inspektörerna vill också peka på vikten av att i kvalitetsarbetet utvärdera uppnådda resultat och låta denna utvärdering ligga till grund för fortsatt utvecklingsarbete.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap.1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.2 och

2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).

- Härrydaskolan bedriver inte ett tillräckligt arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling (1 kap. 2 § skollagen och 7 och 8 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Likabehandlingsplanen uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte kraven i förordningen (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan uppfyller inte förordningens krav på delaktighet vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevers val anordnas inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolorna inom följande områden.

- Pedagogisk samverkan mellan grundskolans årskurser bör förbättras för att stödja elevernas långsiktiga lärande och utveckling för att nå målen samt underlätta övergångar.
- Skolorna bör arbeta för att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen samt för att öka elevernas inflytande över undervisningen.
- Skolorna bör utveckla sitt arbete med de individuella utvecklingsplanerna.
- Skolornas kvalitetsarbete bör utvecklas.
- Skolans rektor bör ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet och säkerställa att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.
- Samverkan mellan förskoleklass och skola bör utvecklas vid Härrydaskolan.

Kunskaper

Enligt den dokumentation inspektörerna tagit del av används portfolio som ett sätt att följa elevernas kunskapsutveckling. Intervjuer och verksamhetsbesök visar att det varierar mellan klasserna om och i vilken omfattning portfolion används. Vid samtal med elever kan de inte uppge varför olika arbeten sitter i pärmen. ”Fröken har sagt det” eller ”jag är nöjd med det” är en vanlig kommentar. Utvärdering eller beskrivning av varför arbetet sparats saknas. Inspektörerna vill påpeka att det är av vikt att eleverna reflekterar över sitt lärande och att samlaget av arbeten i en portfolio kan vara ett led i detta.

Skolorna diagnostiserar och dokumenterar elevernas kunskapsresultat i engelska, matematik och svenska. De nationella ämnesproven för årskurs 5 i engelska, matematik och svenska genomförs vid Härrydaskolan. De är bland annat tänkta att vara ett stöd för lärare i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i dessa ämnen. Vidare är det tänkt att de ska fylla en diagnostisk funktion för den enskilde eleven genom de kunskapsprofiler som kan upprättas i samband med att provet rättas. Vid Härrydaskolan genomförs de nationella ämnesproven och kunskapsprofiler upprättas för eleverna. Sammanställningen

av resultaten för 2007 visar att samtliga delprov inte genomförts varför resultaten inte är jämförbara med andra skolor i kommunen. Bedömning av kunskapsresultaten i övriga ämnen, till exempel slöjd, förekommer men någon systematisk uppföljning av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen förekommer inte. Inspektörerna bedömer att skolorna systematiskt måste följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i relation till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5.

Enligt lärare finns inget system för att följa upp skolornas resultat vid nationella prov i årskurs 9 och vid betygssättningen i årskurserna 8 och 9. Inte heller följs resultaten vid nationella ämnesprov i årskurs 5 upp på ett systematiskt vis. Detta innebär att de avstämningstillfällen som nationella prov och betygssättningen utgör inte används som ett redskap för att reflektera över och utveckla undervisningen i samtliga årskurser. Resultaten tenderar att bli en angelägenhet för de lärare som undervisar i de aktuella årskurserna och inte för samtliga lärare som undervisat eleverna. Något systematiskt samarbete kring verksamhetens utformning eller progression i elevernas lärande förekommer inte. Inspektörerna bedömer att pedagogisk samverkan mellan grundskolans årskurser bör förbättras för att stödja elevernas långsiktiga lärande och utveckling för att nå målen samt underlätta övergångar.

Enligt läroplanen för grundskolan ska eleverna successivt utöva ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet på skolan. Undervisningen ska bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. En förutsättning för att kunna ha ett reellt inflytande över sitt lärande i en målstyrd skola är att eleverna känner till vilka målen för utbildningen är. Läroplanen föreskriver vikten av att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer som en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Detta innebär att skolan måste delge eleverna målen för utbildningen. Utifrån de klassrumsobservationer och intervjuer inspektörerna genomför är intrycket att det varierar mellan lärare och ämnen i vilken grad eleverna görs medvetna om målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Eleverna är ibland medvetna om kursplanemål i engelska, matematik och svenska. Däremot uppger såväl lärare som elever att skolorna inte arbetar med att tydliggöra mål i övriga ämnen. Elever och lärare uppger att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och upplägg är begränsat. Inspektörerna bedömer att skolorna bör arbeta för att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen samt för att öka elevernas inflytande över undervisningen.

Enligt skollagen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Skolorna har enligt dokumentationen rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Lärarna uppger att de kontinuerligt diskuterar och följer upp elever i behov av särskilt stöd. Enligt rektorn och lärarna får eleverna berättigat stöd. Föräldrar vid Härrydaskolan uppger dock att de får information om elevernas eventuella stödbehov alltför sent. Åtgärdsprogram upprättas enligt lärare och rektorn för samtliga elever som riskerar att inte nå målen. Inspektörerna bedömer sammantaget att elever i behov av särskilt stöd får relevant stöd.

Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje enskild elev. Planen ska vara ett framtidsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen. Vid

Härrydaskolan och Eskilsbyskolan upprättas en IUP för samtliga elever vid utvecklingsamtalen. I de individuella utvecklingsplaner inspektörerna tar del av är kopplingen till mål i läroplanen och kursplanerna ibland ottydliga. Inspektörerna bedömer att skolorna bör utveckla sitt arbete med de individuella utvecklingsplanerna.

Normer och värden

I läroplanen betonas vikten av elevernas ansvar och inflytande i skolan. Författningarna lyfter fram att skolan ska sträva efter att eleverna har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Vid Härrydaskolan finns ett elevråd samt klassråd i varje klass. Eleverna uppger att elevrådet blir taget på allvar och att de kan genomföra vissa förbättringar på skolan via arbetet i elevrådet. Eleverna i Eskilsbyskolan uppger att de har ett visst inflytande över skolans verksamhet. Inspektörerna bedömer att eleverna har ett inflytande över skolornas övergripande verksamhet.

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Vid båda skolorna genomförs ett arbete för att förbättra elevernas förhållningsätt gentemot varandra. Till exempel genomförs kompisamtal, eq-arbete samt dramaövningar. Vid inspektörernas besök råder en välkomnande och god stämning i klassrum och korridorer. Inspektörernas intryck är att eleverna trivs i respektive skola. Dock åker eleverna vid Eskilsbyskola en dag i veckan till Härrydaskolan för att undervisas i bland annat idrott och hälsa. Eleverna uppger att de då blir utsatta för nedsättande omdömen från andra elever för att de kommer från Eskilsbyskolan. Vid Härrydaskolan bekräftas detta av elever, lärare samt rektor. Elever från Eskilsbyskolan uppger att de känner sig otrygga när de är i Härrydaskolan. Det råder ett absolut förbud mot kränkningar i skolan. Inspektörerna bedömer att skolan inte bedriver ett tillräckligt arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Vid inspektionstillfället har rektorsområdet en likabehandlingsplan. Denna plan kan inte anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som lagen kräver då den är gemensam för de båda skolorna. Lagen föreskriver att en likabehandlingsplan ska upprättas för varje enskild verksamhet. Behoven vid respektive verksamhet ska tydligt framgå. Vidare saknas i den likabehandlingsplan som upprättats exempelvis en kartläggning av de nuvarande behoven på skolorna avseende kränkande behandling. Dessutom saknar planen beskrivning av vilka insatser sko-

lorna planerar göra under året. Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanen inte till alla delar uppfyller de krav som ställs på en sådan plan.

Planen bör innehålla en planering för personalens kompetensutveckling för att öka medvetenheten om förekomsten av och kunskap om diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Planen ska också innehålla en beskrivning av hur den ska följas upp, utvärderas och vid behov revideras samt en beskrivning av hur barn, elever och personal ska medverka i arbetet med planen.

Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

Ledning och kvalitetsarbete

Staten har tilldelat rektorn en nyckelfunktion för utbildningens planering, genomförande och resultat. Rektorn ska vara pedagogisk ledare för skolan, chef för lärarna och övrig personal samt ha det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. För att utöva sitt ledarskap ska rektorn enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Härrydaskolan och Eskilsbyskolan arbetar med problembaserad skolutveckling (PBS). Problembaserad skolutveckling tar sin utgångspunkt i vardagsverksamheten och de problem och dilemman som lärare och skolledare ställs inför. För att leda arbetet med PBS har så kallade lärledare utbildats. Lärarna uppger att PBS är ett bra verktyg i skolutvecklingsarbetet när det utgår från egna upplevda dilemman. De uppger dock att PBS den sista tiden inte använts med utgångspunkt från den egna verksamheten utan att det mer varit centrala direktiv som angivit vad de ska hantera i PBS-arbetet. Enligt lärare och rektorn pågår skolutvecklingsarbete vid skolorna men utvärderingar av detta arbete genomförs inte alltid. Lärarna upplever att det är för många bollar i luften samtidigt utan att något slutförs. Personalen uppger att rektorn är förtrogen med skolverksamhet i stort men att hon inte är tillräckligt insatt i arbetet på Härrydaskolan och Eskilsbyskolan. De har stöd av henne då svårigheter uppstår men de saknar en tydligare pedagogisk ledning och uppger att det är personalen som driver den pedagogiska utvecklingen i rektorsområdet. Eleverna känner väl till vem som är rektor och säger att de kan vända sig till henne vid behov. Enligt läroplanen kräver skolans kvalitativa utveckling att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör utvecklas samt att rektor bör ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet och säkerställa att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning. I rektorsområdets kvalitetsredovisning redovisas inte några kunskapsresultat. Därmed saknas också utvärdering av resultaten och redovisning av vilka åtgärder som planeras för en ökad måluppfyllelse i detta avseende. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste utvecklas att bättre, i enlighet med bestämmelserna, ge information om verk-

samheten och dess måluppfyllelse. Insynen i skolans verksamhet och utomstående möjligheter att bedöma skolans kvalitet försvåras när information saknas. Enligt lärarna och eleverna har inte kvalitetsredovisningen utarbetats under medverkan av elever och därmed uppfylls inte kraven i förordningen. Inspektörerna vill påpeka att enhetens mål är formulerade så att de inte är möjliga att utvärdera och därmed blir bedömningen av måluppfyllelsen svår att förstå. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller kraven i förordningen samt att skolan inte uppfyller förordningens krav på delaktighet vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen.

Ett syfte med att införa förskoleklass var att förskolan och grundskolan skulle närma sig varandra. Förskolepedagogikens betoning av barnets eget utforskande, lek, omsorg och skapande skulle få genomslag i skolan. Enligt lärarna samverkar förskoleklassen vid Härrydaskolan inte med årskurs 1 i det dagliga arbetet, men grupperna planerar att träffa varandra och arbeta tillsammans under vårterminen. Verksamheten vid Eskilsbyskolan är så liten att det enligt rektorn och läraren inte finns möjlighet att erbjuda en separat lärare eller verksamhet för eleverna i förskoleklassen utan de är integrerade i grundskoleklassen under ledning av en lärare. Detta medför enligt läraren och rektorn att arbetet där kan blir alltför ”skolifierat”. Sammantaget innebär detta att den insikt i förskolepedagogiken som personalen i förskoleklassen har inte alltid utnyttjas till fullo. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan förskoleklass och skola bör utvecklas vid Härrydaskolan för att enligt läroplanen berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Personalen har enligt rektorn, med något undantag, i huvudsak utbildning för den undervisning de bedriver.

Skolans lokaler och utrustning är anpassad till en tidsenlig undervisning.

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Enligt personal och elever erbjuds inte elevens val vid skolorna. Inspektörerna bedömer att skolorna måste anordna elevens val i enlighet med förordningens krav.

Inspektörerna bedömer att eleverna i övrigt har tillgång till utbildning i en omfattning som ger dem möjligheter att nå målen för utbildningen och som överensstämmer med författningarna.

Datum	Ort
2008-04-01	Göteborg

Anna Wide

Ulla-Britt Norin